

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

מ.

עין משפט
גזר מצוה

מתני' אין חוששין שמא גיררה חולדה כו'. אין חוששין כשצדק זוית זו וזכא לצדוק זו שמא צמוך שצא לצדוק זו גיררה חולדה חמץ למקום הצדוק וזריכנא לחזור ולצדוק: **שאל קו.** שצאת לחוש לכך הרי גם מחלז לחלז יש לומר כך אני צדקתי קודם לחצירי ולאחר צדיקתי הצידה חולדה חמץ מחלז חצירי לחצירי ואין לדבר סוף ולאו חזר ממנא קאמר אלא כל צתי החלז קרוי חזר: **גמ' הא חושינ.** שהצידה נלחן חיישין שמא עדיין הוא כאן וצריך לצדוק ואמאי נימא אכלתיה: **מי לא סנן.** במסכת אהלות מדורות העובדי כוכבים טמאין מפני שקוצרין נפליהם בצמיחהם והעכו"ם מטמאין צמיחתן אף בהלל לרצנן ולר"ש צן יומי נמי דלמיר קצרי העובדי כוכבים אינם מטמאין צמגה ומשא מודה הוא דלא צימגעו אלא מטומאת אהל דלא מקרו אדם: **וכמ' ישפה.** העכו"ם צמדור ויהא המדור צריך צדיקה לכשיצא העכו"ם וירצה ישראל לדור צו: **מ' יוס.** **כדי יצרת הולד:** ואע"פ שאין עמו אשה לפי שחשוד הוא על הזנות: **וה' אשה שחירי חולדה יכילין להלך אין לייצין צדיקה.** שאל הושלך הן בני חטטורה ואכלוהו: **ה' דלאהלות צבשרא מיירי הלך ודאי אכלוה דלא משתיירא:** **ה' אפי' מאי.** כלומר מאי קושיא א"י אורחא דמשייר צבשרא ליכא לן למיחש התם מידי דהתם שחשא צעלמא הוא אימור הוא אימור לא הוה הלך היכא דלמירא חולדה תלין לקולה ואמרי' אס תמלא לומר הוא אימור אכלתיה וספק אכילה יכול להוציאנו מידי ספק השלכה אכל הכא גבי חמץ דקשיא לן היכא דחויין דגריה נמי נימא אכלתיה ודאי הוה: **מי יימר דלכלתיה הוה ספק.** ציעור ודאי חמץ היה כאן ואין ספק היתר מוילאי את הבית הוא מידי ודאי איסור: **מגורה.** גורן: **מי יומא.**

דנכרין הן שהיו נתרמו: **וה' הכא.** דכיון דממורחין הן והרי הן צבית דכל מגורה צבית היא: **ודאי עבלי.** דהא נגמרה מלאכתן וראו פני הבית וזל עס טבל עליהן משעה שראה פני הבית ספק עישון חזר זה ספק לא עישון ואמאי ספק זה ומוציא פירות הללו מידי ודאי טבל משום דרוז חצרים מעשרין הם מיד קודם שיחשם מתחת ידו: **ה' ס' ודאי ודאי הוא.** כי היכי דפשיטא לן דטבילי אהו ספקא דהוה נמי פשיטא לן דגמריהו ואין נגמרה הילוך אחר הרוז צדכר אלא חוקה ודאי על כל הצדדים: **ואי צבית אימא ספק וספק הוא.** כי היכי דמספקא לן אי עשריניהו אי לא עשריניהו הכי נמי איכא לספוקי אי חל עלייהו עס טבל מעולם אי לא ומעיקרא אימור לא טבול ואע"פ שהן ממורחין וצמחן הבית אימור עבד להו כד' אושעיא שהכניסה לבית צמחן שלה ואתר כך דש"י וממרח ומזבט הטבל חלה צראית פני הבית צבצבא מניעא צהשוכר (דף פה.) וזה צראית פני הבית לא נגמרה מלאכתן לחול עליו עס טבל וכשגמר מלאכתן כזב צמחן הבית הוא ואין אלו פני הבית אלא כשכנס דרך פתחים כדמתיא"ס חסידים הראשונים היו מכניסים פירותיהן דרך טרקסומן כדי לחייבן צמעשר עכשיו מכניסין דרך גגות דרך חצירות וקרפיות לבית כדי לפוטרוין הלך לא חיל עלייהו עס טבל ומותר הירוש הזה לאוכלן אכילה קצב. ולא תימא נהי דלא חיל עלייהו טבולא לאכילת עראי אכילת קצב מיהא ליתסרו דהא דמיתסרא אכילת קצב קודם קציות גורן וגמר מלאכה מדרכיהו ואגזי איסור דרצנן סמכין אחוקת חצר עשיסרין: **כדי צבצבא צמחן אולג.** ואפילו קצב דכל זמן שאין עס גורני של טבל עליו אינו אוסר באכילת עראי וכל אכילת בהמה לא גזרו עלה משום אכילת קצב דתנן במסכת פאה (פ"א מ"ח) מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן המעשרות עד שימרח אכל למאכל אדם נהי דלא טביל מאוריייתא מירוח אפילו קודם מירוח אסרו אכול קצב כזכור במסכת פאה: **מתיא.** איניש אלמא וישראל הוא:

אין חוששין שמא גיררה חולדה. ואם תאמר והא מרישא שמעי' דקמי כל מקום שאין מכניסין צו חמץ אין צריך צדיקה א' מתיא דהוה מוקמינן צשאין חולדה וצדלס יכילין להלך ס': **כל מקום שחולדה וברדס וחזיר מצויין שם אין צריך צדיקה.**

אומר ר"י דהניס מותיין ליכנס צבתי עובדי כוכבים אפי' אין חזיר וחולדה מצויין עס משום דמניא צמוספתא ס' דלין מדורות העובדי כוכבים צמוזה לארץ: **בבשר לא משיירא.** אומר ר"ת דהיינו דוקא צשר נפליס דרתיך: **דהא צפרק [שני] צדיק** (דף י"ט: ושם) חשיב חזיר שאכל צשר אכילה על ידי הדחק: **ואם תמצא** צומר הוה אימור אכלתיה. וא"ת והא מדורות העובדי כוכבים רשות היחיד הן ומנן צמסד טהרות (פ"ו מ"ד) כל מקום שאתה יכול להרבות ספיקות וספיקי ספיקות צרשות היחיד טמא וי"ל דלא דמי הן ספיקא לשאר ספיקי דלמאי אינן לן למימר שהיא צו נפל: **דמי לספק ציאה א"י אימור אכלתיה** עדיף משאר ספיקות דספק הרגיל הוה וקרוז לודאי ועוד דלפילו מידי ודאי צבי למימר שיוציא זה הספק: **כדי שתהא בהמה אוכלת.** ומימה דמ"מ הוה ודאי טבל מדרבנן לענין אכילה קצב אפי' הכניסה צמחן שלה כדלמיר כדי שתהא בהמה אוכלת משמע אכל הוא עצמו אסור וצמוספת' תניא וימיית לה צב"ק צבילה (דף י"ג.) הכניס צבית שזולין לעשות מהן עדיף וי"ל אכל מהן עראי ופטור וקאמרי ספק ומוציא מידי ודאי דרבנן וחשיב להו צמוקת ממוקניס גבי חמץ אמאי לא אתי ספק ומוציא מידי ודאי צדיקה דרבנן דמאורייתא צביטול צעלמא סגי ואומר ר"י דמתני' איירי צשלא ציטלו דהוה ודאי דלורי' ועוד אומר ר"י דהא דקאמרי הרי הן צמוקת

מתוקנין היינו צהנך דלא חזו אלא לבהמה והא דפריך צמנמות צפרק רבי ישמעאל (דף סו: ושם) אמאי דקאמר מירוח הנכרי אינו פטור משום צעלי כסין פירוש עשירים שמוכרין צבואתן לנכרי קודם מירוח וחזירין וקונין מהן אחר מירוח תרומה נמי אפשר דעביד כרבי אושעיא וכו' משמע דלגמרי פטור ה"פ צביד להו כרבי אושעיא וצמדי דמאלל צממה מה ועילו חכמים צצמנתן: **כדי שתהא בהמה אוכלת.** צממה צצטבל שראה פני הבית אפילו בהמה נמי לא אכלה ומימה לר"י מאי שח משאר הנאה דשרי דלא מנינו טבל שהוא אסור צהנאה יש לומר דדרשינן צבמה מדליקין (שבת סו: ושם) גבי אין מדליקין צצטבל טמא משום דכתיב את משמרת תרומתי צבתי תרומות הכמוז מדבר אחת טהורה ואחת טמאה מה טהורה אין לן צה אלא משעת הרמה וילין א' אף טמאה כן ו' והיינו דהלכה ו' והדר גמר טהורה וכן טמאה מה טמאה דמיתסר צהדלקה קודם הרמה אף טהורה וכן להאכיל לבהמה וכל הנאה של כלי' ומהכא נמי ידעינן דלין צשאל מאכיל לבהמה כרשי תרומה ורש"י לא פ"י כן צצבת': **בשפחתו של מציק ובהו והציין ידע אם זכר אם נקבה.** מכלן אין להוכיח דשפחה מטמאה צבילה דשמא של צבירתה היה ר"ת מיהו צת"כ אמרינן צבדיח דבר אל צני ישראל אין לי אלא צני ישראל מנין לרבות גיורת ושפחה משוחררת ושאין משוחררת ת"ל אשה והא דפריך צפ' הערל (בימות עד: ושם) מי מליאת אמרת תרומה כתיב וזהו ומהני דבר אל צני ישראל גיורת ושפחה משוחררת מנין ת"ל אשה הא דנקט התם משוחררת לא למעוטי שאין משוחררת אלא קהל הביתא מהם דלא פריך אלא ממשוחררת כדמסיק ואי ס"ד לתרומה משוחררת צנות מיכל תרומה נינהו ושאין משוחררת אכלה שפיר אס היא של ס' כהן ואומר ר"י דכהן שטוה היה דלפילו אס נאמר של צבירתה היה וכהן זה קרוז היה לא היה לו לעומא דלמרינן צמורת כהניס דלין כהן מטמא לנפליס דרומיא דלציו ואמו צעינן צני קיימא: **ועוד דכאן לא היה לצורך המת':**

אמרינן בחוקת מותקנין. ולא והתייא מעשה בשפחתו של מציק אחד ברומן. פירוש שם ספק

הוא חוששין שמא גיררה חולדה חמץ וזכא לצדוק זו שמא צמוך שצא לצדוק זו גיררה חולדה חמץ למקום הצדוק וזריכנא לחזור ולצדוק: שאל קו. שצאת לחוש לכך הרי גם מחלז לחלז יש לומר כך אני צדקתי קודם לחצירי ולאחר צדיקתי הצידה חולדה חמץ מחלז חצירי לחצירי ואין לדבר סוף ולאו חזר ממנא קאמר אלא כל צתי החלז קרוי חזר: גמ' הא חושינ. שהצידה נלחן חיישין שמא עדיין הוא כאן וצריך לצדוק ואמאי נימא אכלתיה: מי לא סנן. במסכת אהלות מדורות העובדי כוכבים טמאין מפני שקוצרין נפליהם בצמיחתם והעכו"ם מטמאין צמיחתן אף בהלל לרצנן ולר"ש צן יומי נמי דלמיר קצרי העובדי כוכבים אינם מטמאין צמגה ומשא מודה הוא דלא צימגעו אלא מטומאת אהל דלא מקרו אדם: וכמ' ישפה. העכו"ם צמדור ויהא המדור צריך צדיקה לכשיצא העכו"ם וירצה ישראל לדור צו: מ' יוס. כדי יצרת הולד: ואע"פ שאין עמו אשה לפי שחשוד הוא על הזנות: וה' אשה שחירי חולדה יכילין להלך אין לייצין צדיקה. שאל הושלך הן בני חטטורה ואכלוהו: ה' דלאהלות צבשרא מיירי הלך ודאי אכלוה דלא משתיירא: ה' אפי' מאי. כלומר מאי קושיא א"י אורחא דמשייר צבשרא ליכא לן למיחש התם מידי דהתם שחשא צעלמא הוא אימור הוא אימור לא הוה הלך היכא דלמירא חולדה תלין לקולה ואמרי' אס תמלא לומר הוא אימור אכלתיה וספק אכילה יכול להוציאנו מידי ספק השלכה אכל הכא גבי חמץ דקשיא לן היכא דחויין דגריה נמי נימא אכלתיה ודאי הוה: מי יימר דלכלתיה הוה ספק. ציעור ודאי חמץ היה כאן ואין ספק היתר מוילאי את הבית הוא מידי ודאי איסור: מגורה. גורן: מי יומא. דנכרין הן שהיו נתרמו: וה' הכא. דכיון דממורחין הן והרי הן צבית דכל מגורה צבית היא: ודאי עבלי. דהא נגמרה מלאכתן וראו פני הבית וזל עס טבל עליהן משעה שראה פני הבית ספק עישון חזר זה ספק לא עישון ואמאי ספק זה ומוציא פירות הללו מידי ודאי טבל משום דרוז חצרים מעשרין הם מיד קודם שיחשם מתחת ידו: ה' ס' ודאי ודאי הוא. כי היכי דפשיטא לן דטבילי אהו ספקא דהוה נמי פשיטא לן דגמריהו ואין נגמרה הילוך אחר הרוז צדכר אלא חוקה ודאי על כל הצדדים: ואי צבית אימא ספק וספק הוא. כי היכי דמספקא לן אי עשריניהו אי לא עשריניהו הכי נמי איכא לספוקי אי חל עלייהו עס טבל מעולם אי לא ומעיקרא אימור לא טבול ואע"פ שהן ממורחין וצמחן הבית אימור עבד להו כד' אושעיא שהכניסה לבית צמחן שלה ואתר כך דש"י וממרח ומזבט הטבל חלה צראית פני הבית צבצבא מניעא צהשוכר (דף פה.) וזה צראית פני הבית לא נגמרה מלאכתן לחול עליו עס טבל וכשגמר מלאכתן כזב צמחן הבית הוא ואין אלו פני הבית אלא כשכנס דרך פתחים כדמתיא"ס חסידים הראשונים היו מכניסים פירותיהן דרך טרקסומן כדי לחייבן צמעשר עכשיו מכניסין דרך גגות דרך חצירות וקרפיות לבית כדי לפוטרוין הלך לא חיל עלייהו עס טבל ומותר הירוש הזה לאוכלן אכילה קצב. ולא תימא נהי דלא חיל עלייהו טבולא לאכילת עראי אכילת קצב מיהא ליתסרו דהא דמיתסרא אכילת קצב קודם קציות גורן וגמר מלאכה מדרכיהו ואגזי איסור דרצנן סמכין אחוקת חצר עשיסרין: כדי צבצבא צמחן אולג. ואפילו קצב דכל זמן שאין עס גורני של טבל עליו אינו אוסר באכילת עראי וכל אכילת בהמה לא גזרו עלה משום אכילת קצב דתנן במסכת פאה (פ"א מ"ח) מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן המעשרות עד שימרח אכל למאכל אדם נהי דלא טביל מאוריייתא מירוח אפילו קודם מירוח אסרו אכול קצב כזכור במסכת פאה: מתיא. איניש אלמא וישראל הוא:

א א מיי פ"ג מהלכות
מתן ומלא הלכה ז
כמנ עשין לט טו"ע אריח
פי תל ספקי א'
ב ב מיי פ"א מהל'
טומאת מת הלכה ז:
ב ב א שם הלכה ז:
ב ב ד שם הלכה ט:
ה ה מיי פ"י מהל' מעשר
הלכה ז:
ד ד ו מיי פ"ג מהלכות
מעשר הלכה ז סמג
עשין קלמ טו"ע י"ד פי'
שלא ספקי פד:

מוסף תוספות
א. ואי חוששין אמאי לא.
ב. וי"ר. ב. ואורחיה הוא.
ג. מוס' ה"א. ג. [והא] לא
שכחיה הוא. מוס' ה"א.
ד. כלומר מה העיילו
ה. דאמרי בהבנתן. דאי בעי
פטור לה כדרי אשעיא. מי
ה"ר. ה. [דא] לבהמתו
ורקא קאמר וכו' מאי קא
פריך. נראה ליה טפי
למעבר ע"י גוי כדי
לפטרה לגמרי. מוס'
ה"א. ו. ואמאי אין
מירוח חמץ פטור. אן
ז. פי' אכילה. שם.
ח. אין לן בה אכילה.
ט. אלא משעת הרמה
ואילן. שם. י. אבל הנאה
שנתה כן כליה שרי. מוס'
שם טו. יא. והשפחה
נמלתו ומתלתו לבור.
יב. מתיא מלמא. יג. לאפוקי
נפליס דלאו בני קיימא
נינהו. מוס' י"ד. ג. שרי
אכל מהן מטמא לקרובי
אלא לצרכן לקבוצ ולהביא
להם ארון וחכייים אבל
בלאו הכי לא. מי' ה"ר.

רבינו חננאל
אין חוששין שמא גיררה חולדה חמץ וזכא לצדוק זו שמא צמוך שצא לצדוק זו גיררה חולדה חמץ למקום הצדוק וזריכנא לחזור ולצדוק: שאל קו. שצאת לחוש לכך הרי גם מחלז לחלז יש לומר כך אני צדקתי קודם לחצירי ולאחר צדיקתי הצידה חולדה חמץ מחלז חצירי לחצירי ואין לדבר סוף ולאו חזר ממנא קאמר אלא כל צתי החלז קרוי חזר: גמ' הא חושינ. שהצידה נלחן חיישין שמא עדיין הוא כאן וצריך לצדוק ואמאי נימא אכלתיה: מי לא סנן. במסכת אהלות מדורות העובדי כוכבים טמאין מפני שקוצרין נפליהם בצמיחתם והעכו"ם מטמאין צמיחתן אף בהלל לרצנן ולר"ש צן יומי נמי דלמיר קצרי העובדי כוכבים אינם מטמאין צמגה ומשא מודה הוא דלא צימגעו אלא מטומאת אהל דלא מקרו אדם: וכמ' ישפה. העכו"ם צמדור ויהא המדור צריך צדיקה לכשיצא העכו"ם וירצה ישראל לדור צו: מ' יוס. כדי יצרת הולד: ואע"פ שאין עמו אשה לפי שחשוד הוא על הזנות: וה' אשה שחירי חולדה יכילין להלך אין לייצין צדיקה. שאל הושלך הן בני חטטורה ואכלוהו: ה' דלאהלות צבשרא מיירי הלך ודאי אכלוה דלא משתיירא: ה' אפי' מאי. כלומר מאי קושיא א"י אורחא דמשייר צבשרא ליכא לן למיחש התם מידי דהתם שחשא צעלמא הוא אימור הוא אימור לא הוה הלך היכא דלמירא חולדה תלין לקולה ואמרי' אס תמלא לומר הוא אימור אכלתיה וספק אכילה יכול להוציאנו מידי ספק השלכה אכל הכא גבי חמץ דקשיא לן היכא דחויין דגריה נמי נימא אכלתיה ודאי הוה: מי יימר דלכלתיה הוה ספק. ציעור ודאי חמץ היה כאן ואין ספק היתר מוילאי את הבית הוא מידי ודאי איסור: מגורה. גורן: מי יומא. דנכרין הן שהיו נתרמו: וה' הכא. דכיון דממורחין הן והרי הן צבית דכל מגורה צבית היא: ודאי עבלי. דהא נגמרה מלאכתן וראו פני הבית וזל עס טבל עליהן משעה שראה פני הבית ספק עישון חזר זה ספק לא עישון ואמאי ספק זה ומוציא פירות הללו מידי ודאי טבל משום דרוז חצרים מעשרין הם מיד קודם שיחשם מתחת ידו: ה' ס' ודאי ודאי הוא. כי היכי דפשיטא לן דטבילי אהו ספקא דהוה נמי פשיטא לן דגמריהו ואין נגמרה הילוך אחר הרוז צדכר אלא חוקה ודאי על כל הצדדים: ואי צבית אימא ספק וספק הוא. כי היכי דמספקא לן אי עשריניהו אי לא עשריניהו הכי נמי איכא לספוקי אי חל עלייהו עס טבל מעולם אי לא ומעיקרא אימור לא טבול ואע"פ שהן ממורחין וצמחן הבית אימור עבד להו כד' אושעיא שהכניסה לבית צמחן שלה ואתר כך דש"י וממרח ומזבט הטבל חלה צראית פני הבית צבצבא מניעא צהשוכר (דף פה.) וזה צראית פני הבית לא נגמרה מלאכתן לחול עליו עס טבל וכשגמר מלאכתן כזב צמחן הבית הוא ואין אלו פני הבית אלא כשכנס דרך פתחים כדמתיא"ס חסידים הראשונים היו מכניסים פירותיהן דרך טרקסומן כדי לחייבן צמעשר עכשיו מכניסין דרך גגות דרך חצירות וקרפיות לבית כדי לפוטרוין הלך לא חיל עלייהו עס טבל ומותר הירוש הזה לאוכלן אכילה קצב. ולא תימא נהי דלא חיל עלייהו טבולא לאכילת עראי אכילת קצב מיהא ליתסרו דהא דמיתסרא אכילת קצב קודם קציות גורן וגמר מלאכה מדרכיהו ואגזי איסור דרצנן סמכין אחוקת חצר עשיסרין: כדי צבצבא צמחן אולג. ואפילו קצב דכל זמן שאין עס גורני של טבל עליו אינו אוסר באכילת עראי וכל אכילת בהמה לא גזרו עלה משום אכילת קצב דתנן במסכת פאה (פ"א מ"ח) מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן המעשרות עד שימרח אכל למאכל אדם נהי דלא טביל מאוריייתא מירוח אפילו קודם מירוח אסרו אכול קצב כזכור במסכת פאה: מתיא. איניש אלמא וישראל הוא: